

שיעור הלכתי שבועי מפי מורנו ורבנו

הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א

מו"צ ומחבר סדרת הספרים "בהלכה ובאגדה"

השיעור בימי ראשון בשעה 18:00

בבית המדרש "חזון עובדיה" דימונה

והתענג בדשן

"והתענג בדשן נפשכם, הטר אֶזְנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי, שְׁמַעְנוּ וְנִדְבַחְנִי נִפְשְׁכֶם" (וישעיה נה ב)

גליון 240

המלכת השם יתברך בשמחה

ממעלות המזכה את הרבים

בכל בוקר? מי זה שבסוף כל יום מרגיש הרגשה טובה? מה היה בשבת באשקלון? סיפור מצמרר, עכשיו הוא נזכר לבכות. ראשית הברכות, שנזכה לעבוד את השם באמונה תמימה גם בעניינים הרוחניים. מה היתה הטענה על בר קמצא? למה זה נקרא שנאת "חינם", וכי מישוהו שונא את חברו סתם, הרי בוודאי שיש לו סיבה? להמליך את הקדוש ברוך הוא בשמחה. איך משה רבנו פייס את הקדוש ברוך הוא? כפי כוונתו בתפילה, נודע אם ליבו ונפשו טהור או לא.

"תחל שנה וברכותיה" - מה הן הברכות העיקריות?

א. תהילות לאל, אנחנו נמצאים סמוך ונראה ליום הדין "ראש השנה", היום האחרון של שנת תשפ"ה, ומחר בלילה בעזרת השם יתברך ובישועתו כמו

הקשה הרופא: "אבל היום יום חמישי, היום הבעור בשבוע, והחנות מלאה קונים! איך מלאך ליבר לגרש בכח את הפרנסה?"! השיב הקצב: "ראשית, הפרנסה משמים. שנית, פרנסה זה לא הכל בחיים. יהודי חייב לדאוג גם לעולם הבא שלו". לגלג עליו הרופא הפוקר: "אין דבר כזה הקרוי עולם הבא!". הקצב משך בכתפיו והחיש צעדי, בהפתירו: "לכבודו אולי אין. לי - מקווה אני שיהיה...". הרופא נפגע מן התשובה השנונה, והדבר גרם לו להתבצר בעמדתו יותר. "שמע נא", הוא פנה אל הקצב בלגלוג, "אולי תרצה להגדיל חלקך בעולם הבא שלך? מוכן אני למכור לך גם את חלקי בו, תמורת רובל אחד במזומן!"! הקצב עצר, הביט ברופא במבט בוחן, והפתיר: "ובכן, למה לא? הרי זו עסקה טובה". הוציא מכיסו רובל ומסר לרופא, שנשאר נטוע במקומו, מבט בתימהון בקצב המתרחק. אחר הכניס את המטבע אל כיסו, והמשיך בטיולו - תמה לאמונתם התמימה של פשוטי העם.

חלפו שנים מספר, והנה אל האטליז נכנסת אשה כבודה. היתה זו אלמנתו של הרופא, אשר הלך לבית עולמו זמן קצר לפני כן. היא פנתה אל הקצב וסיפרה לו, כי בעלה בא אליה בחלום, כשהוא נרעש עד מאוד. סיפר שהביאוהו למשפט לפני כסא הכבוד, ועבירותיו רבו מספור. דנו אותו למדור התחתון שבגיהנום. מחה ואמר "אמת שעברתי כל אלו העבירות, אך מאידך גיסא הרי הצלתי נפשות רבות, ורפאתי עניים בני דלת העם ללא כל תשלום. כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא! היכן כל המצוות?!" וענו לו: "אמת, היה בכח מצוותיך להמתיק את עונשך, אך מה נעשה ומכרת את כל זכויותיך לקצב במחיר רובל אחד". בעלי זעק והתחנן: "אללי, רחמו עלי. אולי יסכים הקצב לחזור בו מן המקח?". והחליטו בבית דין של מעלה לתת לו רשות להופיע בחלומי ולבקשני לבוא לכאן לבקש שתבטל את הקניה. "את האמת אומר" הוסיפה האשה, "קמתי בבוקר נרעשת, אבל בטלתי את הענין בליבי. אולם משהחלום נשנה פעמיים ושלש ובעלי החל להתייפח ולבכות, החלטתי לבוא ולשאול האם החלום אמת הוא או לא". ענה הקצב: "אמת ויציב. כך היה מעשה. לא שערתי בשעתו איזה מקח טוב עשיתי. בהיסח הדעת בא לדי", "אם כך", אמרה האשה, "הנה לך רובל כסף, ותבטל את המכירה". אולם הקצב הביע התנגדות נחרצת: "לא עולה בדעתי! הן תבני גבירתי, אדם קרוב אצל עצמו. קצב פשוט אני, מצוות רבות אין בידי. עכשיו שזכיתי במצוות רבות של הצלת נפשות, מקומי שם מובטח". משה האשה בכתפיה ואמרה, כי תמסור תשובה זו לבעלה.

בלילה חזר הרופא בחלום אל אשתו, ובשומעו את תשובת הקצב, זעק זעקת שבר ודחק באשתו ללכת לרב העיר - הגאון הריד"ב זצ"ל [רבי יעקב דוד בן זאב וילובסקי, לפני כ-120 שנה], ולהזמין את הקצב לדין תורה. הלכה האשה אל הרב בבוקר, וסיפרה לו את כל הענין,

גם בתחנת המשטרה מחלקים חוברות. יש שוטרים שמפחדים מהצל שלהם. מעשה מצמרר שלפני כ-150 שנה. על מי נאמר "צִדְקַת הַצִּדִּיק לֹא תִצְלֶנּוּ בַּיּוֹם פְּשָׁעוֹ"? מי זה הכופר שזכה ל"גן עדן" בזכות "זיכוי הרבים"? למה מנהג הכפרות בעופות התדלדל? כיום רבים עושים כפרות בכסף ולא בעופות. לאיפה כדאי לתת את כסף הכפרות? תשפ"ו ראשי תיבות, תהיה שנת פריה ורביה. תחל שנה וברכותיה", מה הן הברכות העיקריות? על מי אני מרחם

¹ בשיעורים הקודמים פתחנו בשבח והודיה להשם יתברך על המפיצים היקרים שלנו שעושים חיל כבד מאוד בכל אתר ואתר, ובפרט בציבור הנשים היקרות שהצטרפו לאחרונה עוד ועוד קבוצות של צדקניות שהולכות ומפיצות את החוברת "ראש השנה" המקוצר, בקניונים, בתחנות מרכזיות, תחנות רכבת, בתי רפואה, סופרים, גנים ובתי ספר חילונים ועוד ועוד. והנה מייל ששלחה אחת המפיצות מירושלים עיר הקודש: חילקתי כדרכי בקודש חוברות "ראש השנה" בסופרים, והנחתי כמות נכבדה בסופר "יוחננוף" על ידי כל קופה, וברוך השם הספרים נחטפו כמו לחמניות. לאחר יום יומיים, הגיע שוטר לא נראה דתי לערוך קניות בסופר והתבונן בחוברת האחרונה שנשארה בקופה, ושאל את הקופאית איך אפשר לקבל חוברות כאלו כדי לחלק לכל חברי במשטרה, כי הוא צריך 60 חוברות. ומשמים בדיק באותו יום לאחר כמה שעות הגעתי שוב לסופר לראות אם צריך להניח עוד חוברות, כי יש שם תחלופה גדולה של אנשים. ואז ניגשה אלי האחרת וסיפרה לי על השוטר, והסבירה לי איפה תחנת המשטרה. נסעתי לתחנת המשטרה, נכנסתי למזכירה הראשית ואמרתי לה את בקשתי של השוטר בסופר, ומיד הופתעת לטובה, היא אמרה לי, תודה רבה שאת מזכה אותי! ומיד היא שלחה בקבוצת הוואטסאפ של חברי התחנה שהגיעו חוברות על ראש השנה, ומי שרוצה יכול לקחת. וככה תחנת משטרה שלימה קיבלו חוברות ראש השנה וכיפור. ע"כ. ברוך השם שהחברות מגיעות גם בתחנות המשטרה. ומכאן הגנו פונים לשוטרים יראי שמים, שאכפת להם מחבריהם ורוצים לזכות אותם, שיצרו קשר על האחראים על ההפצות, ובעזרת השם יקבלו חוברות כדי לחזק את אחינו השוטרים התועים מדרך השם. [ולא כאותם שוטרים שמפחדים מהצל שלהם, וחוששים שאם הם יציעו חוברות בתחנת המשטרה, יגידו להם שהם עושים "הדתה" או כל מיני מילים אחרות מתייפפות. ואינם יודעים כמה זכויות הם מפסידים. ומי יודע אם היתה להם קצת עזות דקדושה, כמה מחבריהם היו יכולים להתחזק הם ובני בתיהם, וכל הזכויות היו נזקפים לזכותם, כי גדול המַעֲשֶׂה יותר מן העושה. ואשרי המדבר על אוזן שומעת. והכי אבסורד בזה, שדווקא השוטרים שהם לא כל כך דתיים הם כן מסוגלים לתת שם חוברות, ואילו הדתיים מפחדים... והשם הטוב יכפר בעד.]

להלן אקרא לכם סיפור מצמרר ומחזק מאוד: בעיר סלוצק היה רופא פורק עול, שנהג לצאת לטייל לפנות ערב, מטעמי בריאות. פעם, בעת טיולו, ביום חמישי, עבר ליד האטליז, וראה את הקצב מפציר בקונים שיצאו מהחנות. תמה הרופא על הדבר המוזר, מדוע ולמה דוחה הקצב את פרנסתו דווקא בשעת שיא שכזו? הוא פנה אל הקצב ושאל אותו, לאן אתה ממחר כל כך? ענה לו הקצב: "לבית הכנסת. לתפילת מנחה וערבית, והשיעור שביניהם."

לקבלת העלון במייל ולשיתופות והקדשות:
6410995@gmail.com

שיעור יומי של הרב שליט"א בקו: 02-3137584. שיעור שבועי בערוץ 2000 ימי חמישי בשעה 19:00. ניתן להאזין גם בקו: 03-3782000 שלוחה 1. הצטרפות לקבלת סרטון חיזוק יומי 5 דקות - 054-5657392 או במייל

לעילוי נשמת מרת אמי היקרה על נקי בת רבקה ע"ה מר חמי יקר ר' אברהם מנשה בן רחמה ע"ה ת.צ.ב.ה.

כשאנשים נוספים שנלוו אליה שמעו זאת גם הם. השמועה עשתה לה חיש מהר כנפיים, ותהום כל העיר! לאחר זמן מה של סערה ציבורית גדולה, הודיע הרב כי דין התורה יערך בהיכל בית הכנסת הגדול. בשעה היעודה היה בית הכנסת מלא מפה לפה, והמונים צבאו על החלונות והדלתות. כשנכנסו הרב והדיינים, הושלך הס בקהל, ובעלי הדין הוזמנו להרצות את טיעוניהם. רחשים ומלמולים שונים עברו בקהל - מקצתם מצדדים בעמדת הקצב, והרוב מרחמים על נשמת הנפטר. לאחר התייעצות ממושכת של הדיינים, קם הרב וקרא: "פסק הדין מכיל שלושה סעיפים. **הסעיף הראשון:** "המכירה אינה תקפה, עולם הבא אינו רכוש היכול לעבור מיד ליד, להקנות או להימכר. עולם הבא הוא האור שהמצוות הזריתו בנשמתו של האדם והכשירוהו לקלוט את התענוגות הרוחניים הנפלאים וההשגות העילאיות והמרומומות. ואין יזכה בהם אדם שלא עמל ולא השיג ואינו מוכשר לחוות את הדברים!?"

[נבהיר את הדברים במשל: נניח שאדם נשכר לחטוב עצים במשך חודש ימים, על מנת לקבל חמישים רובל בשכרו. בנוסף לחמישים הרובלים, הוא הרוויח רווחים נוספים - האור הצח של היער הטיב עמו, ההתעמלות חיילה אותו, שריריו תפחו ותאבדו גבר. אם ירצה, יכול הוא לבקש מהמעביד לשלם את השכר המגיע לו - לאדם פלוני בעל חובו, אבל אינו יכול "למכור" את הבריות שנוספה לו ואת השרירים שתפחו... ובכן המכירה הנדונה בוצעה על סמך ההנחה שגן העדן הוא כתשלום הרובלים, ואין זה נכון, גן העדן הוא כבריות וכשרירים. כל מצוה שהאדם עושה וכל עבירה שהוא נמנע מלעבור - מוסיפים בו כח רוחני המאפשר לו לקלוט אור רב יותר ולהינות הנאה רבה יותר מזו השכינה, שהוא תענוג שאין דומה לו. מובן אם כן שהשכר הרוחני אינו ניתן למכירה].

פסק הדין הוא, אפוא, שהאלמנה תשיב לנתבע את הרובל והמקח בטל". אבל הרב לא סיים: **"סעיף שני:** למרות שהמכירה בטלה, איבד הרופא את כל חלקו בגן עדן". ולמה? הסביר הרב, כתוב בספר יחזקאל (לג יב): **"וְאֵתָהּ בֵּן אֶדְם אֶמֶר אֶל בְּנֵי עֵמָן צִדְקַת הַצִּדִּיק לֹא תִחְלֹנוּ בְּיוֹם פְּשָׁעוֹ"**, והסבירו חז"ל (קידושין מ"ב), שמדובר בצדיק שהתחרט על צדקותיו וויתר על שכרו. וכן מבואר בגמרא סנהדרין (צ"ג ע"א), שהכופר בעולם הבא נדחה מהעולם הבא. והרי זה המקרה שלפנינו - הנפטר כפר בשכר שעתיד לבוא והסכים למכור את חלקו בו, ועל כן למרות שהמכירה כשלעצמה לא חלה, כפירתו בעולם הבא נישלה אותו מזכויותיו". נהם של אכזבה עבר בקהל - הכל הפסידו כאן: הקצב איבד את תקוותו הגדולה, והרופא יצא קרח מכאן ומכאן, את הרובל החזיר ואת עולמו איבד. **"סעיף שלישי,** עלה קולו של הרב: **"הואיל ועקב המאורע נגרם קידוש שם שמים, ויהודים רבים התחזקו בראותם שיש דין ויש דיין, וכל מעשה יבוא במשפט, קובעים אנו על דעת המקום ועל דעת הקהל, שזיכוי הרבים הזה נזקף לזכותו של הרופא. כמבואר במסכת אבות, שזכויות כל הרבים נזקפות גם לזכות המזכה. ראוי אם כן מעמד זה של חיזוק האמונה, להקנות לו לרופא חלק לעולם הבא."** ע"כ.

אחי ורעי היקרים והאהובים, כל אחד יכול להתחזק מהמעשה הזה מכמה וכמה כיוונים, אבל אם נתבונן לעניינינו נראה כמה שזה מחזק במעלת "זיכוי הרבים", מדובר כאן ברופא רשע, ולא סתם רשע, אלא "כופר" שאינו מאמין בעולם הבא ולא כלום, ולפי הדין לא מגיע לו לא עולם הבא ולא כלום, הוא יורד לבאר שחת ואינו עולה, ועם כל זאת פסקו היריד"ז ובית דינו שיש לו חלק לעולם הבא, למה? כי רבים התחזקו באמונה בזכותו, רבים התחזקו ביראת שמים, ראו מה זה בית דין של מעלה, ראו את פחד השם והדר גאונו, ראו שיש דין ויש דיין והעולם לא הפקר. וכיון שהקדוש ברוך הוא ישתבח שמו ויתעלה כבוד הדרו לא מקפח שכר כל בריה, אפילו שכר הוא מת והוא נמצא בעולם הבא, ששמה לא המקום לחזור בתשובה ולהתחרט ולהתחיל להאמין, בכל זאת דנו אותו לזכות לתת לו חלק לעולם הבא, כי יצא ממנו זכות לרבים, אם כן על אחת כמה וכמה כשמדובר בבני אדם שמאמינים בהשם יתברך ויוודעים שיש עולם הבא, ופה הם זוכים בחיי חיותם להיות שותפים בפעילות של זיכוי הרבים נעקת שדרכה זוכים להשיב רבים רבים מעוון, ולא רק לחזק אותם באמונה בהשם, אלא פשוט להוציא יקר מזולל ממש, ללמד אותם תורה ודעת הלכות ואגדות וחזיונים בתורה ובמצוות, בחינוך ילדים טהור ללא משחקים וללא פשרות, אם כן איזו זכות תהיה לשותפים הללו.

והנה מנהג ישראל קדושים מקדמת דנא לעשות כפרות בערב יום כיפור, ולוקחים תרנגול זכר לכל זכר מבני הבית ותרנגולת נקבה לכל נקבה מבנות הבית, ושוחטים את התרנגולים וכו'. והנה בשנים האחרונות ידוע שמנהג זה ירד בהרבה מקומות, ובעיקר בגלל שחששו למכשול, כי לא בכל מקום ישנם שוחטים יראי שמים שמקפידים על הסכין שתהיה חדה וחלקה כדת וכהלכה, וכמו שמרן זיע"א היה מתיר על כך רבות, וכמה פעמים סיפר שהפתיע את השוחטים בבדיקת הסכין שלהם ולא תמיד הסכין היתה כהלכה. וגם כי פעמים רבות השוחטים כבר מתעייפים מריבוי הבאים, והיד שלהם כבר לא מרגישה היטב את השחיטה אם נעשית כדת, ויכולים חלילה להביא את הציבור לידי מכשול של אכילת בשר נבילה. וכמו שכתב מרן זיע"א בחזון עובדיה (מימין נוראים עמוד זכר), שבגלל ריבוי השחיטה אצל שוחטי העופות בליל ערב יום הכיפורים ורבים נדחקים ומצטופפים אצלם לשחוט כפרותיהם, והנוגשים אצים לאמר כל מעשיכם, רבו התקלות והמכשולות בשחיטת העופות, וכמה פעמים כשבאו הרבנים המקומיים לבדוק סכיני השחיטה אצל שוחטי העופות נמצאו פגומים, ובמקרים רבים העופות שנשחטו והתנבלו, התערבו באחרים, או שבעלי העופות חלפו הלכו להם ועקבותיהם לא נודעו. גם שוחטים רבים נשארים ערים במשך רוב ככל הלילה, להספיק לשחוט את כל הכפרות, ומרוב יגיעתם ועייפותם ממלאכת השחיטה שנעשית בהצית ובחיפזון, ידיהם כבדים מלבודק הסכין, ואינם מרגישים בפגימת הסכין, כאשר הניסיון הורה, ומאכילים נבלות לישראל בערב היום הקדוש. ואין לתאר גודל המכשלה. וכבר האריך בחומר הדברים בזה הגאון רבי יעקב בן חביב, וכתב: כללו של דבר, כל שוחט המקיל בבדיקת הסכין בהיסח הדעת ובלי כוונה כראוי, בדבר הזה שהוא חמור

מאוד, הרי זה מין ואפיקורוס, וגורם מכשול ותקלה לו ולאחרים שמאכיל נבלות לישראל ימים רבים, והמכשלה הזאת תחת ידו, והקולר תלוי בצווארו, ועל קודקודו חמסו ירד, ירד שאולה ולא יעלה, חטא הרבים תלוי בו על ראשו ועל כרעיו ועל קרבו. וכל היד המרבה לבדוק ולעשות הבדיקות כדת וכהלכה, ביישוב הדעת ככוונה ונחת, לא ימות לשחת, ומהשם ישא ברכה, כשיהיה בודק הסכין כהלכה. עכת"ד. ונמצא ששכר מנהג הכפרות יוצא בהפסדו.

[ורק לאחרונה סיפר לי יהודי אחד ירא שמים שיש להם בעיר שוחט כבר למעלה מ-40 שנה, והוא מבוגר מאוד, וקשה עליו השחיטה, אבל הוא מתעקש להמשיך לשחוט, ואנשים תמימים ובעיקר מסורתיים שלא יודעים להבחין בין שוחט כהלכה לשוחט שלא כהלכה, באים אצלו, כי הוא יושב בחצות קריה מימים ימימה, זה שנים קדמוניות, ובכל עשרת ימי תשובה הוא השוחט, וממלא את כיסיו בזוזים רבים. עד שבא יהודי זה ודיבר על לבו שכיון שהוא מבוגר הוא יביא לו עוזר, ואט אט הוא גרם שהשוחט רק יאמר את נוסח הכפרות עצמם, ויקבל את הכסף לעצמו, ואילו השחיטה עצמה מבצע בפועל השוחט השני שהוא ברוך השם ירא שמים מרבים, ועושה הכל לשם שמים העיקר להציל את בני העיר מאכילת בשר נבלה חלילה.] גם הגאון רבי יהושע מאמאן בשו"ת עמק יהושע (חלק ב סימן טל) עמד על מנהג הכפרות במרוקו, שעל ידי ריבוי האוכלוסים, חששו רבני העיר למכשול ותקלה, על ידי ריבוי שחיטת הכפרות, ולכן עמד מר אביו ורבני העיר (בשנת תרצ"ו) ותיקנו שאין רשות לציבור לשחוט בערב כיפור, אלא תרנגול אחד זכר לכל בני המשפחה הזכרים, ותרנגולת אחת לכל הנקבות שבמשפחה, והתקנה מצאה חן בעיני הציבור, כי על ידי כך הוקל מעליהם עול ההוצאות הרבות של החג הקדוש. וכך נהגו, והסירו מכשול מקרב עמינו, וידעו הרבנים שאם יבטלו מנהג הכפרות לגמרי, האספסוף אשר בקרב העם לא ישמעו לקול מורים ולא יסורו למשמעתם, מפני דמיונם החזק במנהג הכפרות, שאם לא יקיימו המנהג של הכפרות לא תהיה להם כפרה חס ושלום. ויצא מזה מחלוקת בקרב העם, על כן נהגו בתקנה זו, וכיון שנתקבלה תקנתם, המשיכו בה שנים רבות. עיי"ש. ובשו"ת מים חיים להרה"ג ר' יוסף משאש (חלק א סימן רנד) נשאל על רבני כפר אחד גדול במרוקו, שעלו בהסכמה לעקור מנהג הכפרות לגמרי ביניהם בהסכמת אנשי הכפר, והחזיק בידם שיפה עשו, ושאינם צריכים התרה, וכמו שעשה רבנו הרשב"א שיטל המנהג בעירו. וכן מרן השלחן ערוך (סימן תרה סעיף א) הסכים שיש לנמנע המנהג, ובפרט בזמן הזה שרבו התקלות והמכשולות בשחיטת הכפרות. עיי"ש. ועיין משנה ברורה (סימן תרה סק"ב).

ועל כל פנים לאור המציאות הנ"ל שאינה זוהרת בהרבה מקומות בבדיקות הסכינים כדת וכו', לכן כבר רבים נוהגים לעשות את הכפרות בכסף, כי הרי בלאו הכי גם בזמננו לא כולם היו עושים כפרות בעופות, וכמו שכתב רש"י (שבת פ"ב ע"ב ד"ה הא פריסא): מצאתי בתשובת הגאונים, שעושים חולות [סלים] מכות תמרים, וממלאים אותם עפר וזבל בהמה, ועושים את חמשה עשר יום לפני ראש השנה עושים כן לכל אחד ואחד לשם כל קטן וקטנה שבבית, וזורעים לתוכם פול המצרי או קיטנית, וקוראים לו "פורפריסא", וצומת, ובערב ראש השנה נוטל כל אחד את שלו, ומחזירו סביבות ראשו שבעה פעמים, ואומר: זה תחת זה, וזה חליפתי וזה תמורת, ומשליכו לנהר. ע"כ. נמצא שלא היו עושים כפרות בכסף אלא בעציצים. והובא בשם ספר שלמי מועד שהגרש"ז אורבך זצ"ל נהג בתחילה לעשות כפרות בתרנגול, אבל במשך השנים עבר לכפרות בדגים, ובשנותיו האחרונות היה עושה בכסף. וכן המנהג היום אצל רבים לעשות את הכפרות בכסף, שזה כמו "פדיון נפש". ובדרך כלל נותנים על כל אחד ואחד מבני הבית מחיר של עוף אחד כ-40 שקלים, ואומרים עליו את נוסח הכפרות: "זה חליפתי, זה תמורת, זה כפרתי, זה הכסף ילך לצדקה, ואני אכנס לחיים טובים ולשלום", וככה יעשה לכל אחד ואחד מבני הבית, ונותנים את הכסף הזה לצדקה.

על כן כמה חשוב שניתן כסף זה לצדקה למען נפשות עם ישראל שלא ילכו לאבדון, מחמת מסכנותם שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם בענייני התורה והמצוות, וברוך השם באים המפיצים היקרים ומזכים את נשמותיהם להתחזק בתורה ובקיום המצוות, בשמירת השבת, הטהרה, הכשרות, צניעות ועוד ועוד. ורק בחסדי השם שומעים דברים גדולים על חיזוקים של אנשים ונשים שמתקברים להשם בסיעתא דשמיא. ואשרי מי שינצל את המבצע המיוחד שעשינו לתחילת השנה החדשה, וכל המבינים בריבוי זכויות יזכו לשותפות בכל הפעילות הנענה למשך כל השנה, "ברכת השנה" בסך 1,600 שקל, ונעשים שותפים בכל הפעילות של זיכוי הרבים. לבד מזה, נדרשו בקודש מבצע מיוחד להשתתפות בהוצאות החלוקה של החוברת "חג הסוכות" המקוצר [128 עמודים], חומר גדוש בהסברים נפלאים על עניני כבוד, המן, בארה של מרים, ושבעת האושפזין, עם תקציר ההלכות: 300 חוברות ב-1000 שקל בלבד. כל המעוניינים להביע את אהבתם הכנה והאמיתית בהשם יתברך, ולהכריע בגדול את כף הזכויות, ולזכות ל"שנה טובה ומתוקה", ניתן ליצור קשר במייל שבועמד הראשון, או בבית: 0590-570-655. וכל העברה: בנק הדואר סניף 01, עמותת "אפיקי מים" ח-ן 8413671. **לצנין עבדו חלוקה.** וכן התורמים, ברכת השם עליכם (מלאכי ג'): "וְהִירֵקְתִּי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דִי", ועמו שדרשו חז"ל הקדושים (שבת לב ע"ב): "עד שיבילו שפתותיכם מלומר די" עליה ברוחניות ובגשמיות, אמן ואמן.

² תשפ"ו ראשי תיבות, תהיה **שנת פריה ורביה**, שהשם יתברך יושיע את כל חשוכי בנים, וכן כל הרווקים והרווקות שיזכו להקים בתים נאמנים בישראל בקדושה ובטהרה ביראת שמים טהורה כבר בימי נעוריהם, הבנות כבר בגיל 17, כמבואר ממרן זצ"ל בחזון עובדיה (אבלות חלק ב עמוד קעא), והבנים כמה שיותר מוקדם לפני גיל 20. ויזכו לקיים מצות פריה ורביה בקלות ובשמחה לעבודתו יתברך. סיפר לי השבוע תלמיד חכם אחד, שמאז שיצאה החוברת "דעת התורה בגיל הנישואין" הוא קונה מהחוברות הללו ונותן לבחורים צעירים רבים מעודד אותם להתחתן מוקדם לפני גיל 20. וברוך השם דבריו נשמעים, ובחורים רבים בזכות זכו במתנה הגדולה הזאת של הבטחת חז"ל (קידושין כט ע"ב) שאם נושא אשה לפני גיל 20, ניצול מהרהורי עבירה כל ימיו. אשרי חלקו ומה נעים גורלו.

ומבורכת, לעשות את רצון השם כרצונו, ונעלה במסילה העולה בית אל, באופן שתהיה לו להשם יתברך נחת רוח מכל אחד ואחד מאיתנו. כי באמת ברגע שאנחנו שומעים לקול השם ועושים את רצונו כרצונו, אין לך תחל שנה "וברכותיה" גדול מזה, וכמו שרמזו המפרשים על הפסוק (דברים יא כו): "רָאָה אֱנוֹכִי נִתָּן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרַכָּהּ וּקְלָלָהּ". כלומר, לא מדובר על ברכה וקללה של העולם הבא, גן עדן וגהינם, אלא "רָאָה אֱנוֹכִי נִתָּן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם" כאן, פה בעולם הזה, ישנה ברכה וישנה חלילה להיפך, ומה הן הברכה והקללה של העולם הזה? "אֵת הַבְּרִכָּה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה'... וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה'". פירוש, עצם זה שאדם זוכה לשמוע בקול השם יתברך, זו הברכה הכי טובה. ורואים את זה בעליל, כמה נחת רוח ורגיעות ושמחה יש לאדם שלא מעניין אותו מה יגידו ומה יאמרו אחרים, אלא הוא נטו כנוע להנהגת השם, לרצון השם, הוא עושה את רצון השם בתמימות וביושר. כמה שמחה יש לכל אבא ואמא שבניהם ובנותיהם הולכים בדרך השם, מחונכים במקומות של תורה ויראת שמים טהורה, איזה נחת רוח יש להם כאשר כולם יושבים יחד בשלחן שבת, 'הִנֵּה מֵה טוֹב וּמָה נֶעִים שָׁבֶת אֲחֵים גַּם יַחַד' (תהלים קלג א), 'בְּיָדְךָ כְּשִׁלְתִּי יְזִיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ' (שם קכג ג), נמצא שיש להם ברכה כבר פה בעולם הזה. אבל חלילה ישנם כאלו שיש להם להיפך, 'וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה'...', כמה מסכנים אותם אנשים שלא הולכים בדרך השם ולא שומעים בקולו. גם המעטים שבהם שאולי כלפי חוץ נראים נוצצים, תדעו לכם שזה רק ניצוצות

³ לצערי הרב, בכל בוקר אני רואה את זה בדרך לבית הכנסת, יש אחד בשכונה שלנו יצא לפנסיה כבר למעלה משנתיים, כמה הוא מסכן, ממש רחמנות עליו, הוא לא דתי ולא כלום, לא תפילה ולא שבת, הוא פשוט משועמם, מחפש תעסוקה כל הזמן, כשאני הולך להתפלל שחרית ב-7:30 בבוקר, הוא כבר חוזר עם כמה מצרכים, עלי נענע, כוסברה, שהוא קנה מהשוק. ובכל פעם תראה אותו מחפש מה לתקן ולשפץ בבית שלו, הוא הולך רק עם בגד ים ברחוב, ממש מחפש את עצמו איך להעביר את הזמן, עוד יום ועוד יום, ממש מסכן בבחינת "בבקר תאמר מי יתן ערב, ובערב תאמר מי יתן בקר" (דברים כח טז). אבל אם הוא היה זוכה לשמוע בקול השם, בואו תתבוננו, מה עושה אדם ירא שמים שעובד את השם כשהוא יוצא לפנסיה? קם בבוקר בכיף, אין לו את העול של העבודה, הוא הולך לבית הכנסת, מתפלל בנחת, הוא לא ממנה לשום מקום. חוזר הביתה אוכל פת שחרית עם אשתו בכיף, לאחר מכן הולך לכולל בעלי בתים שלומדים, גמרא, הלכה, מוסר וכו', עוסק בתורה בשמחה. בצהריים הוא בא לבית, אשתו מחכה לו בשמחה עם ארוחה דשנה שהיא זכתה להכין עבור עניו עוסק בתורה, שהיא יודעת שבזכות התורה שהוא לומד, היא תקום בתחיית המתים (ברכות יז ע"א). לאחר מכן הולך לנחל מעט, קם רענן, שותה מעט קפה ועוגה קטנה, לוקח לעצמו ספר הלכה כפי כוחו והבנתו, [חזון עובדיה, ילקוט יוסף, בהלכה ובאגדה] לומד אותו על הסדר, וככה מסיים עוד ספר ועוד ספר, ומתקדם בלימוד התורה, להשלים מקצת מן הפער שהוא לא למד הרבה שנים. לאחר מכן הוא הולך ומשתתף בשיעורי תורה, מנחה וערבית וכו', באופן שנמצא שרוב רובו של היום הוא מעביר בתורה, בתפילות, במצוות, במעשים טובים, ביראת שמים טהורה. [גם אם הוא בקי בתחום מסוים, כמו נגרות, חשמל וכדומה, כשמידי פעם הוא שומע שאיזה מיהשו צריך עזרה בדבר, הוא עוזר לו בשמחה ומעניק לו מידעיותו וממעשי ידיו שחנן אותו השם יתברך באותו תחום, והוא זוכה גם לעשות גמילות חסד, שזה אחד מעמודי התווך של העולם]. אין ספק שאדם כזה, בסוף כל יום, הוא מרגיש הרגשה עילאית טובה, רגועה, שמחה, רעננה, הנה ניצלת את היום שלי כדת, עשיתי את רצון השם יתברך, השם שמח בי.

⁴ אמש, שבת האחרונה של השנה זכינו לשהות בעיר "אשקלון", שבת שכולה תורה, והסתובבנו בכמה וכמה בתי כנסת, והנה בליל שבת הזמנתי לדבר בבית הכנסת שהיו שם ציבור גדול, אבל חלק לא מבוטל מהם, היו נראים אנשים שבאים משבת לשבת, או אפילו רק מערב שבת לערב שבת, ובעוונות הרבים ילדיהם לומדים בבתי ספר חילוניים, ואז התחלתי לקרוא להם את הפסוקים מהפרשה (דברים יט טו-כ): "רָאָה נָתַתִּי לִפְנֵי הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֵת הַטּוֹב, וְאֵת הַמָּוֶת וְאֵת הָרָע. אֲשֶׁר אֱנוֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לֵאמֹר אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ לִלְכֹּת בְּדַרְכֵי וּלְשׁוֹמֵר מִצְוֹתַי וְחֻקֵּיהֶם וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֵּי רִבְיָת וּבְרָכָה... וְאִם יִפְנֶה לְכַבֵּד וְלֹא תִשְׁמָע... [אז תדע לך שאתה הולך לדרך השניה =] הַגְדַּמְתִּי לָכֵם הַיּוֹם כִּי אֲבַד תֹּאבְדוּן לֹא תֹאבְדוּן יָמִים עַל הָאָדָמָה. הַעֲדַתִּי כָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשְּׂמִים וְאֵת הָאֶרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם. הַבְּרִכָּה וְהַקְלָלָה וּבְחֵרָתִי בַחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אִתָּה וְיָרָךְ. לֵאמֹר אֵת ה' לְשִׁמְעַת בְּקוֹל וּלְדַבָּרָה בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאָרֶךְ יָמֶיךָ...". אמרתי להם בואו נתבונן מה התורה אומרת כאן, שישנם שני דרכים חיים וטוב או חלילה מות ורע, והתורה מסבירה מהי הדרך החיים? "לִלְכֹּת בְּדַרְכֵי וּלְשׁוֹמֵר מִצְוֹתַי וְחֻקֵּיהֶם וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֵּיהֶם", אבל להיפך "וְאִם יִפְנֶה לְכַבֵּד וְלֹא תִשְׁמָע", אז השם ירחם מה כתוב שם. אם כן איך אדם יעזר לשלוח את בנוי לבתי ספר חילוניים, וכי שם הם שומעים בקול השם? וכי הם מתחילים לְשׁוֹמֵר מִצְוֹתַי וְחֻקֵּיהֶם וּמִשְׁפָּטָיו? וכי בחינם מרן זצ"ל אמר שמי ששולח את בנוי לבתי ספר חילוניים, כאילו הוא שוחט אותם? וכי בחינם כתב מרן בחזון עובדיה (מיים נוראים עמוד לח): דבר ברור הוא שהשולח את בנוי ובנותיו לבתי ספר חילוניים, פסול להיות שליח ציבור ואפילו באקראי, שמכיון שעל ידי כך הם גורמים לבניהם ובנותיהם שיצאו לתרבות רעה, דבר זה מוכיח שאמונתם בהקדוש ברוך הוא לקויה היא, וכל תפילתם אינה אלא מן השפה ולחוץ. בראותם שרובם של תלמידי בתי הספר החילוניים הם מחללי שבת ועוברי עבירות וזנים לקדושי ישראל, והם שורש פורה ראש ולענה... ואף על פי שגדולי ישראל צווחים על זה, לא יטו אוזן קשבת לדבריהם. לכן אסור למנות אבא כזה לשליח צבור. וכיצא בזה כתב בשו"ת דברי מלכאיל, שהשולח את בנוי ללמוד בבית ספר חופשי, הדבר מוכיח שאינו מאמין בתורה מן השמים, ומה שרואים שהוא מתפלל ועושה מצוות, אין זה אלא מחמת שהורגל כן מנעוריו. ע"ש. אז מה אתם רוצים שנמחק את התורה, ובצפצף עליה, ונעשה מה שבא לנו, חס ושלום.

בעלמא, וכבר לימדונו חז"ל (שבת מג ע"א) "ניצוצות אין בהן ממש", האנשים הללו אין להם טעם איכותי אמיתי בחיים.³ גם הילדים שלהם, במקום שהמוח שלהם יהיה בדברים איכותיים מהותיים של החיים: תורה, מצוות, חסד, יראת שמים, המוח שלהם כבר בילדותם במכשירים טמאים, בתועבות, בזוהמה ובג'יפה שבעולם.⁴

שנוזה לעבוד את השם באמונה תמימה

ב. לכן אחי ורעי היקרים והאהובים, כולנו יחד נשתדל ונתאמץ בימים האלו לבקש ולהתחנן לפני השם יתברך בתחנונים של ממש שיזכה אותנו שתחל שנה וברכותיה בשפע של ברכות רוחניות, בבחינת: "אֵת הַבְּרִכָּה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה'". ובראשית הברכות, שנוזה לעבוד את השם יתברך בתמימות, באמונה תמימה שנדע שהכל ממנו יתברך. גם בדברים שלא מוצאים חן בעינינו, נדע שהכל נעשה מהוראתו של הבורא יתברך, כי הוא עושה, מעשה ויעשה לכל המעשים, ואין חלילה שום פספוסים למעלה, והכל נעשה מאתו יתברך בהשגחתו הפרטית על כל צעד ושעל, באופן שעלינו להפנים חזק חזק שאין עוד מלבדו יתברך שום כוח בעולם כלל, וכמו שאמרנו חז"ל (תולין י"ט ע"ב), אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה. ובאופן כזה בוודאי שהלב שלנו יהיה עם השם, לא חלילה חיצוניות בעלמא, אלא שהפנימיות שלנו תהיה עם השם זכה וטהורה.⁵

סיפורי להם שבזמנו לפני כ-12 שנה היה יהודי אחד שהיה בא לתפילות ולשיעורים בכל שבת עם בנו, [יש לו בן ובת], וכמה שדברו על לבו שישלח אותם לבית ספר של תורה ויראת שמים, הוא לא שמע, תמיד היו לו "תירוצים" שונים ומשונים, כמו: אשתי לא מסכימה וכדומה. וכמה שמסבירים לו שיש אנשים מקצועיים ב"לב לאחים" וכדומה, שיועדים איך לדבר עם ההורים, יבואו לבית וידברו אתכם ויסבירו, פעם, פעמיים, שלש, ארבע, עד שהדברים יתיישבו על ליבכם. אבל בפועל הוא לא שמע והשאיר אותם בבית ספר חילוני. לאחר כשנה, עברנו לשכונה אחרת, וכמה שנים שלא ראיתי אותו בשיעורים. והנה לפני כ-5 שנים, בלכתי בדרך הוא ראה אותי מהרכב שלו, וקרא לי שאעלה לרכב, ואז אני רואה אותו עם פנים חמוצות. שאלתי אותו, מה יש לך? והוא מספר לי, שבנו הלך לצבא, והוא חוזר רק בסופ"ש, ומאז כבר הוא לא בא אתו לבית הכנסת בשבת, ולא רק זה, אלא אחרי שהוא אוכל את החלה והדגים של אמא שלו, לא פחות ולא יותר, הוא לוקח את המפתחות של האוטו שלו ונוסע למועדון של גהינם בבאר שבע, ואז הוא אומר לי בכאב גדול: "מה, באוטו שלי יסעו בשבת?!". השם ירחם ויציל. עוד תשמעו, לפני פחות מחודש הוא בא להתפלל שחרית איתנו, לאחר התפילה הוא ביקש לשוחח אתי, ואז הוא אומר לי שהבן שלו התחתן, והוא מגיע אליו בשבתות מידי פעם, וכמה שהוא אומר לו, תבוא אתי לפחות לתפילה בליל שבת, הוא לא מוכן בשום אופן. ולא רק זה, אבא שלו עושה קידוש, והוא יושב לו על הספה עם הפלאפון הארוך מול שולחן שבת בעת הקידוש. הוא אומר לי אני בוכה, אתה לא יודע כמה אני בוכה, כמה אני מוריד דמעות על זה. ואשתו אומרת לו, אל תגיד לו כלום, אחר כך הוא לא ירצה לבוא לפה בשבתות. השם ירחם ויציל. אחי ורעי היקרים, אתם מבינים את המצב העגום הזה. כמה באמת מסכנים האבא והאמא האלו, רק חבל שעכשיו האבא נזכר לבכות, אולי אם הוא היה בוכה בזמנו, ועושה כל התצדקי שבעולם, מדבר על לב אשתו, שמצב היה נראה אחרת, כמה תענוג הוא היה יכול לראות את בנו ובתו שהם כבר נשואים שממרי תורה ומצוות, יושבים אתו בשלחן שבת, שרים, שמחים, באים עם הילדים שלהם, מחונכים לתורה ויראת שמים טהורה, כמו רבים מעם ישראל, כן ירבו.

⁵ צוריק לדעת שהאמונה התמימה הזאת בהשם יתברך, היא לא רק בעניינים גשמיים של העולם הזה, אלא גם בעניינים רוחניים, כגון אם אדם רצה לפתוח שיעור תורה או לפתוח תלמוד תורה או ישיבה או כל פעילות טובה וחשובה לטובת עם ישראל וכיוצא בזה, וקפצו עליו כל מיני מניעים שהם, אם מאינשי דעלמא, אם מפוליטיקאים שהם... גם על זה אנחנו מצווים להמליך את הקדוש ברוך הוא עלינו, ולהאמין שכל המניעות הם אך ורק ממנו יתברך, ישתבח שמו ויתעלה כסא הדרו. וכמו שכונת רבנו בחיי בחובות הלבבות, שאחד משבעת עמודי הביטחון, ששום אדם בעולם לא יכול להזיק לי ולא להיטיב לי, אם לא ברצון הבורא יתברך. ואמנם ברור שמגלגלים זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב, ואותו אדם שהתגלגלה חובה על ידו, כמה הוא מסכן. אבל אני מצד עצמי, צריך לדעת שהכל נעשה בהשגחתו יתברך, ולעשות כל מאמץ שלא להתבלבל חלילה מימנה או שמאלה.

והן אמת שזה לא קל בכלל בכלל, כי הרבה ניסיונות באים לאדם, ובפרט בעניינים רוחניים שזה מפליא הרבה יותר, כי אתה בא לעשות את רצון השם, אתה יודע בבירור שבדבר זה יהיה נחת רוח להקדוש ברוך הוא, ובכל זאת פתאום צצים לך כל מיני מניעים, והניסיון לא קל. אתן דוגמא למשל: ישנם פוליטיקאים שדברנו על ליבם כמה וכמה פעמים שיקנו חוברות ויפיצו בעיר שלהם לזיכוי הרבים, וכמו שכולכם יודעים מבצע מיוחד 300 חוברות ב-1000 שקל לפני חגים וכו', ומה יותר טוב וקל וזול מזה?! והם כדרכם מפטירים בשפה רפה ובכובד ראש: נראה, נחשוב, נבדוק, כרגע נגמר התקציב השנתי, ועוד ועוד תירוצים שונים ומשונים שתמידי מוכנים ומזומנים באמתתם. אך הפלא הגדול שפתאום לאחר תקופה אתה רואה שהוא מזמין לך כל מיני סידורים וחומשים, שכל אחד יודע כמה הם מיותרים במציאות של היום, כי בתי הכנסת עמוסים ומפוצצים בסידורים וחומשים, ויש להם עודפים רבים לאין מספר. או פתאום הוא מזמין לך פייטן שלוקח לשבת: 17,000 שקל, או זמר שלוקח למסיבת פורים 20,000 שקל, ועוד ועוד דברים שעולים הון תועפות (עיי' גיליון 213 הערה 1).

אלו דברים שמי שמתעסק איתם ומתבונן בהתנהלות הזאת איך היא נעשית בכל מיני

אמרו לפני מלכיות, כדי שתמליכוני עליכם, "בשמחה"

ג. ובעצם כל הברכות האמיתיות הללו כלולות במה שאמרו חז"ל בגמרא מסכת ראש השנה (טז ע"א): אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בניי, אמרו לפני מלכיות, כדי שתמליכוני עליכם. והרי ברור שבשביל להמליך את הקדוש ברוך הוא באמיתי, לא די במילים בעלמא, ולא די בקריאת עשרה פסוקים של מלכיות בתפילת מוסף, אלא אנחנו צריכים בפועל לקבל עלינו את עול מלכותו יתברך, שבזה כלולה קבלת הנהגתו איתנו בשמחה, באורך רוח, ברגיעות, מבלי להתבלבל מכל מיני דברים שלא מוצאים חן בעינינו. ואין ספק שזה לא קל בכלל, כי רבו הניסיונות וגם רבו לכל אחד באשר הוא, אבל אם נתפלל על זה שנזכה להגיע לאמונה הזאת, שהכל נעשה אך ורק בהשגחתו ממנו יתברך, אז הבא להיטהר מסייעים בידו, והקדוש ברוך הוא ישמע תפילתנו ויעזור לנו להפנים את זה עמוק עמוק. ואם ככה, כמה נחת רוח תהיה להשם יתברך שנקבל את מלכותו עלינו בשמחה גדולה, כי תתארו לכם שמכתירים מלך בלי חשק, שכל אחד יש לו בבטן שלו טענות על המלך, למה עשה ככה ולמה ככה, בוודאי שזו לא הכתרה מכובדת כלל ועיקר, אבל כשמכתירים את המלך בשמחה מכל הלב, כולם מרויחים מזה, גם המלך שמח וגם העם שמחים. ואם כן בראש השנה שאנחנו מכתירים וממליכים עלינו את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכי יש משהו יותר טוב מזה, הרי אנחנו יודעים בעצמנו שכל מה שהשם עושה, זה הכי טוב, אז איך אנחנו צריכים להיות מאושרים ושמחים, ולכן לא לחינם בעת שחותם השליח ציבור בחזרה "המלך הקדוש", נוהגים ב"אומן" למחוא כפים (עיי' גיליון 138 הערה 1), כי היום הזה מכתירים את השם למלך עלינו, וכי יש שמחה יותר מזה, שאנחנו מפנימים שהשם עושה את הכי טוב, ואין יותר טוב מזה.

מקומות, זה ממש מקומם אותו. אבל עם כל זה, אנחנו מצווים להתגבר על הרגשות שלנו ולהאמין שזה הניסיון שלנו, איך אנחנו מורידים את הראש בפני הנהגת השם יתברך, ומפנימים חזק חזק שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה, וכל מעשיהם מכוונים בהשגחה פרטית מלמעלה. ואמנם, עלינו לעשות את ההשתדלות ולדבר על ליבם, אבל כשאתה רואה שאתה מדבר ומדבר, ובפועל הדברים נופלים על אוזניים ערלות, אז עם כל הקושי והניסיון שבדבר, אתה חייב להאמין שזו הנהגת השם, ולהוריד את הראש ולהמליך את השם יתברך עלינו, ולהאמין שכל מה שהשם עושה, לטובה הוא עושה. [רק ברור פשוט שאותם האחרים שבידם לעשות ולזכות את הרבים, ואינם עושים, הם פשוט מסכנים גדולים שהם לא זוכים שתתגלגל על ידם הזכות.] ומי יודע, בזכות בלבולי המוח האלו, ממה השם יתברך מציל אותנו, ואיזו ישועה הוא מכין לנו, הרבה הרבה יותר גדולה וחשובה מלהיות סמוך על שולחנם של אלו, ולהיות תלותי בחסדים של אותם אנשים שלא כל כך מבינים במעלת זיכוי הרבים תושבי עירם.

בהקשר לזה, שמעתי השבוע ביאור יפה מתלמיד חכם חשוב. הנה ידועים דברי הגמרא במסכת גיטין (נה ט"ע) על קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. ומספרת הגמרא, שהיה אחד מאנשי ירושלים שהיה לו אוהב ושמו "קמצא", ושונא ששמו "בר קמצא", ועשה סעודה, ואמר לשמש שלו: לך תביא לסעודה את "קמצא" אוהבי, ושגה השליח והזמין לסעודה את "בר קמצא" השונא שלו. כשמצא בעל הסעודה את בר קמצא יושב בסעודה, אמר לו, אתה שונא קום צא מהסעודה! אמר לו בר קמצא, הואיל וכבר באתי, תניח לי, ותתן לך דמי מה שאוכל ואשתה. אמר לו בעל הסעודה: אינני מסכים. חזר בר קמצא ואמר לו, אתן לך דמי מחצית כל הסעודה, ובלבד שתניחי, אמר לו בעל הסעודה: אינני מסכים! אמר לו בר קמצא, אתן לך דמי כל הסעודה, ורק תניחי לנפשי. גם לזה לא הסכים בעל הסעודה, ואחז בידו של בר קמצא, והוציאו החוצה. אמר בר קמצא הואיל וישבו שם חכמים ולא מחו בבעל הסעודה, כנראה שזה היה נוח להם, וכאות נקמה על כך, הלך והלשין לקיסר שכאילו מרדו בו היהודים וכו', עד שהתגלגל הדבר ונחרב בית המקדש. עיי"ש.

והנה חז"ל אומרים (יומא ט"ז) שבית המקדש השני נחרב בעוון "שנאת חינום". ולכאורה, מה שייך לומר שנאת "חינום", וכי ראינו אדם ששונא את חברו בחינם, הרי בוודאי שיש לו סיבה? הנה בר קמצא שכעס מאוד על הבושה שנעשתה לו, וכי זה היה בחינם? ברור שלא, הרי הוא בייש אותו לעיני כולם, אז למה זה נקרא "חינום"? אלא פירש הרב, הרי אנחנו מאמינים שאף אדם לא יכול להזיק לי ולא להטיב לי, אם לא ברוצח הבוהר יתברך. ואם כן, בר קמצא שרואה את עקשנותו של בעל הסעודה, ובפרט שהיא עקשנות נגד ההיגיון והשכל הפשוט, הרי כל אחד מבין שזו בושה גדולה להוציא בן אדם באמצע הסעודה, הרי כבר הוא הגיע ויושב, מה זה מפריע לך, האולם מלא מפה לפה, מי שם לב שדווקא השונא שלך יושב פה? ועל אחת כמה וכמה שהוא מתחנן על נפשו שלא יבייש אותו לעיני כולם, והוא מוכן גם לשלם לו את כל הסעודה, ובכל זאת הוא עדיין מתעקש שהוא לא ישאר בסעודה. אז ודאי שקורה כאן משהו נגד הטבע. אם כן הטענה על בר קמצא, למה לא התבוננת במה שקורה פה, ותבין שיש כאן יד ההשגחה שמכוונת מלמעלה, ואם כן בוודאי שזה לא בעל הסעודה עצמו, כי אדם נורמלי לא יתנהג עד כדי כך, אלא הכל נעשה בהשגחת השם יתברך ששם לו בראש שיתעקש ויתנהג אתו בצורה כזו שלא נכנסת לשכל בכלל. ואם בר קמצא לא הבין זאת, ותלה את הסרחון בבעל הסעודה שהוא עשה לו, על זה אומרים חז"ל זה נקרא שנאת "חינום", כי באמת זה לא הוא, אלא השם יתברך ויתעלה כבודו מלמעלה שהחליט שזה עכשיו מה שצריך לעשות לבר קמצא. להוציא אותו החוצה שיתבייש, כי מי יודע איזו גזירה היתה עליו, והשם יתברך ברחמנותו עליו רצה להצילו ממנה.

6 בדרך אגב, הבאנו בשיעורים הקודמים (עיי' גיליון 238 אות ה) מה שכותב רש"י בספר משלי (י)

כפי כוונתו בתפילתו, נודע אם ליבו ונפשו טהור אם לא

ד. ולבד מזה, נבקש ונפציר בתפילותינו להשם יתברך שיזכנו להיות חמים בעבודת השם, שנתלהב לעשות את רצון השם כרצונו, בבחינת מה שאמר דוד המלך (תהלים נא יב): "לב טהור בָּרָא לִי אֱלֹקִים, וְרוּחַ נְכוֹן חָדַשׁ בְּקִרְבִּי", ואין ספק שברגע שנעבוד את השם כהוגן, ממילא יבואו גם הברכות הגשמיות, פרנסה וכו'.⁶ ונסיים בדברי מרן החיד"א בספרו אהבת דוד (דודש יב) בשם הרב הקדוש רבי אלעזר אזכרי בספר חרדים: התפילה היא מבחן לדעת אם הוא מלא סיגים וחטאות, כי אם תפילתו ככוונה, ויודע לפני מי הוא עומד ולמי הוא מתפלל, ותפילתו בלב טהור, אז בוודאי גופו טהור, ונפשו דבקה בו יתברך. ואם תפילתו בפיו ובשפתיו וליבו רחוק, מורה כי לא טהור הוא, ונפשו לא מטהרה. ולפי שיעור מהות נפשו, כן ירבה ערך תפילתו, אם כיוון ככולה או במקצתה וכיוצא. וזהו שאמר שלמה (משלי כז כא): "מִצָּרְף לְכֶסֶף וְכוֹר לָזָהָב, וְאִישׁ לִפִּי מִהָלָלוֹ", מצרף לכסף וכו' לזהב, כלומר, להודיע כמותם ואיכותם של הכסף והזהב. ואיש איך נודע ערכו ומהותו? לפי מהללו לאל יתברך בתפילתו, אשר כפי כוונתו בתפילתו, נודע אם ליבו ונפשו טהור אם לא. ע"כ. יזכנו השם ללב טהור ונפש טהורה, אמן ואמן.

"ברכת השנה" שותפות בהפצות של כל השנה

למעוניינים בשותפות בזכויות הפצת החוברות למשך כל שנת תשפ"ו, יזכו ל"ברכת השנה" בסך 1,800 שקל, וזכות הרבים תעמוד להם אף המגן, שיזכו לשנה טובה ומבורכת, עליה ברוחניות ובגשמיות עד בלי די, אמן. ניתן לבצע בתשלום אחד או בהו"ק: בהעברה: בנק הדואר סניף 01, עמדות "אפיקי מים" ח-פ 8413671. לציין "עבור חלוקה". או להתקשר: 052-7117576

ח, כשהאדם בא לפני הקדוש ברוך הוא ומפייס בדברים ושב לו, אכן חן ומרגליות היא בעיניו, בכל מה שיבקש ממנו מצליח. ע"כ. ובארנו שעיקר חשוב מאוד בתשובה, שלא רק שיאמר האדם, טעיתי, חטאתי, התבלבלתי וכו', אלא לפייס את הקדוש ברוך הוא בדברים, להסביר את חולשותיו שגרמו לו לחטוא וכו', שבזה האדם קל יותר שתתקבל סליחתו. עיי"ש. והנה פעמים שאדם עבר כל מיני עבירות ובאמת אין לו מילים לפייס את השם יתברך, הוא מרגיש שהוא חטא ונהג שלא כשורה, אך אין לו במה להסביר את עצמו למה הוא חטא. לכן צריך להבהיר כאן עוד נקודה שלא בארנו. "פיוס", אין זה רק להסביר למה טעיתי, למה כעסתי וכו', אלא עצם הדיבורים שאנחנו מדברים בתחנונים ומתנצלים על עצם העבירה, זה גם כן "פיוס", כמו שאדם מפייס את חברו על מה שעשה לו, ובא ומתחנן אליו שישלח לו שוב ושוב, וכשהוא רואה שבאמת הוא מתחרט ומרגיש שנהג שלא כהוגן, זה מרגיע ומפייס אותו. וכמו שאומרת הגמרא במסכת ברכות (לב ע"א) על הפסוק (שמות ל): "וְעָתָה הִנֵּיחָה לִי וְיִחַר אִפִּי בָהֶם וְאָכַלְם וְאָעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגֹי גָדוֹל", אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שתפסו משה להקדוש ברוך הוא כאדם שהוא תופס את חברו בבגדו, ואמר לפניו: רבונו של עולם, אין אני מניחך עד שתמחול ותסלח להם. ובמה פייס משה את הקדוש ברוך הוא? "וְחָחַל מִשָּׁה אֶת פִּי ה' אֶלְקִי וַיֹּאמֶר, לָמָּה ה' יָחַרְהוּ אַפִּי בְּעַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה", אומר המדרש (שמות רבה פרשת כי תשא פרשה מג סימן ג), "וְיִחַחַל", אמר משה, עשה את המר מתוק, לשון "חילול", בערבות זה מתוק, כמו חלווה, מלמד שמשם מיתק את הדינים מעל עם ישראל. ולכאורה לא ראינו פה איזה פיוסם מיוחדים, אלא מילים פשוטות, למה אתה כועס עליהם, הרי הוצאת אותם ממצרים ועשית להם כאלו ניסים גדולים, אם חלילה תכלה אותם, מה יאמרו מצרים, שהוציא אותם להרוג אותם בהרים וכו'? הרי אומר שפיוס לא חייב להיות דווקא הצטדקות על עצם העבירה, מה גרם לי לטעות כן, הוא דברי תחנונים, כמו שאומרים בסליחות: "מתרצה ברחמים ומתפייס בתחנונים", כלומר, הפיוס יכול להיות דברי תחנונים ובקשות של מחילה וחרטה מכל הלב. ופיוסים כאלו, בוודאי שאנחנו יכולים לעשות, להתחרט ולהתחנן להשם יתברך מעומקא דליבא שישלח לנו, ובוודאי שימינו פשוטה לקבל שבים.

ולבד מזה, אם נתבונן, יש עוד סוג פיוס שפייס משה רבנו את הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל. אומר המדרש (פרשת עקב פרשה ג סימן יא), שקד משה היאך לזכות את ישראל, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות לב ח): "סְרוּ מִיָּהָר מִן הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֵּבָה", אמר לפניו: רבונו של עולם, אני נצטוויתי שלא לעבוד עבודה זרה, שמה אני עברתי על הציווי? אבל ישראל לא נצטוו, ולא היו יודעים שאסור. אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, וכי ישראל לא נצטוו? אמר לו, לאו. וכי מה אמרת בסיני, "אני ה' אלקיכם"? לא אמרת אלא (שמות כב): "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ", וכי מה אמרת "לא יהיה לכם אלהים אחרים", לא אמרת אלא "לא יהיה לך אלהים אחרים על פניי". הרי אומר (דברים כו): "וְאֶתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמֶר, ה' אֱלֹהִים אֵל תִּשְׁחַת עֲמָךְ וְנִחַלְתָּךְ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגָדְךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה" (השווה מדרש פרשת כי תשא פרשה מג סימן ט) ע"כ. ולכאורה יש להבין איזה מין פיוס זה, וכי באמת השם לא ציוה את עם ישראל שלא לעבוד עבודה זרה? וכי השם באמת דיבר רק עם משה? אלא מכאן נלמד שלפייס לא חייב הצטדקות רציניות, אלא עצם זה שיש צד לתלות את סיבת העבירה בסיבה כלשהי, כבר יש בזה משהו של פיוס, להראות שאדם לא כזה רע שעשה מה שעשה. אך האמת לאחר ההתבוננות, אין מזה ראייה, כי שם מדובר על משה רבנו שמפייס את השם על מעשיהם של ישראל, ובזה משה רבנו יכול להרשות לעצמו לחפש כל מיני תצדקי לפייס, אבל כשיבוא אדם ויפייס על מעשיו בטענות כאלו, שהתורה לא דיברה אתו, ברור שזה לא פיוס אלא להיפך. ומכאן נלמד כשאדם רוצה לפייס את הקדוש ברוך הוא על מעשיהם של אחרים, יכול לפייס גם בדברים כעין אלו, שאולי הם הבינו שההלכה מדברת בענין זה רק על חסידים ואנשי מעשה ולא על כל אדם, וכל כיוצא בזה.